

artikel van het
eb ik de ver-
gever, de heer
ristelijk uitvoer

de gezegd wor-
elden versche-
n verzenbundel
swarth. Vroe-
s werk zouden
eboden, geheel
en inhoud dan
lebiel gevonden
rding, die deze
nn vinden in
et op den weg
zorging op zich
Kok de zaak
e gegeven taak
en tot dankbare
iging, dat deze
gegeven en tot

s, die in deze
t te vieren, in
ristelijk geloof
en reeds zocht
tijdschrift „Op-
zen hadden om-
en geboortedag
het voor ieder
erde levenshou-
in de verzen,
rom allereerst,
is. Ze bewaart

an deze verzen
bundel „Avond-
st op de artis-
a een dichteres
est van dat de
ift waarlijk niet
erzen, bewezen
om wat er in
ge groeiproces,
der dichteres
en veranderde
ik meer ruimte
it; ik zal haar
verdeelen. Daar-
is van en tot
heel, op zichzelf
ot de verkeerde
van den bundel
nuttig, voorop
week niet een

stwerk, is het
te oordeelen,
Hélène Swarth,
eler nog is het
is dat nodig.
at, zoo maar,
ie daar spreekt,
relke tot uiting
i wie uit het
ig deze verzen
de verte opge-
r teleurgesteld
waar hij aan
ids en scherp
Hélène Swarth
zou de gebun-
ren van weinig

trek typeeren,
van het som-
aast Marcellus
e noemen, die
is. Want haar
van het meest
op licht, omdat
erloren en ge-
t. Gansch haar
prekende titels
teren", „Bleek
erkt zich door
eklaagde smar-
rt-donkere her-
de.

1892) af, tot
feer in Hélène
even, pessimis-
r woorden toe,
zijn (o.a. Prof.
het altijd-maar
en heel leven

lang, doet twijfelen aan de echtheid, de zuivere
gevoeligheid van het werk. En leest men verzen
van Hélène Swarth, die uit een opglanzende ver-
rukking geboren werden: lenteverzen, mei- en bloei-
zangen, dan is er altijd weer een terugvallen in een
weemoedig zelfbeklag, te donkerder en te droever,
omdat het zwarte in tegenstelling staat tot de
fleurgheid en blijheid overal rondom haar.

Hélène Swarth is dus pessimiste in gansch haar
persoonlijkheid en in heel haar werk. En dat moet
men nu in de eerste plaats weten en goed in 't oog
houden bovendien, als men over „Avonddauw" een
oordeel uitspreken gaat. Een blijde jubelklank, een
juichen van vreugde, een volop-staan in het stra-
lende zonnelicht is bij Hélène Swarth psycholo-
gisch niet denkbaar. En, als ze, na een lange jaren
versomberd neerzitten in pessimistisch-pantheïsme,
de glansen der eeuwigheid aan haar avondhemel
mag zien, is niet een uitbreken in hallelujah's der
dankbaarheid te verwachten, maar veelmeer een
schuchter zich afvragen of die late vreugde wel
werkelijkheid voor haar is en niet een waan. Er
is in „Avonddauw" veelmeer een zoeken, dan een
gevoonden hebben, veelmeer twijfel dan verzekerd-
heid, veelmeer vraag dan antwoord. Wie er christe-
lijke poëzie in zoekt van overtuigingsgloed en ver-
trouwensrijkdom, zal teleurgesteld uitkomen, want
hij vindt die niet. Zelfs is ook hier het pessimisme
niet overwonnen. 't Klinkt door heel den bundel
heen. Telkens leest men regels, waarin er is dat-
zelfde terugzinken in sombere levensherinnering,
dat altijd de poëzie van Hélène Swarth heeft geken-
merkt. In het vers „Vondeling" b.v. zegt ze, dat
ze op aarde is gezonden voor leed en liedjes, voor
weenen en zwerven; in „Laage hulzen" klaagt ze,
dat haar leven is geweest een „lang en smartvol
dolen" en bij het terugdenken aan haar verst ver-
leden (Angst) wellen de versregels op:

In de al duistere kamer van mijn lot

Waar in mij sloot de strenge wil van God

Tracht ik mijn angst te paaien met mijn lied.

En niet alleen versfragmenten, maar ook geheele
gedichten uit dezen bundel zijn van dat oude pessi-
misme zwaar. Zoo „Steenen", waarin ze uitsprekt
dat ze in haar leven steenen voor brood heeft
ontvangen, „Jaloersche God", dat eindigt met de
woorden, tot God gesproken:

Zoo 'k dof berust, verg niet, dat nog U mint

Dit door U zelf verbrijzeld liefdehart.

„Cypres", waarin ze den rouwzwarten boom de
voorkeur geeft boven populier, berk, wilg en vlier,
die alle toch zoo mooi zijn, „Tot U alleen", dat
een klaagzang is over de strenge kastijding van
haar hart.

Het is de dichteres, die we kennen uit een
gansche verzenproductie van bijna 50 jaar langen
arbeid, die hier spreekt. Het is de echte Hélène
Swarth, die wel naar een andere levenshouding en
een lichtender levensinzicht kentert, maar haar som-
boren aard, haar door gebroken illusie gestempeld
karakter behoudt.

Daarom is in dezen bundel ook zoo sterk dat
element van zoeken en vragen: het afsmeeken van
rozen op haar bijna ten eind gebrachten levens-
weg (Rozen), het vragen om vrede, („Het orgel
ruischt", „Armen van Geest"), het zoeken naar
rust („Reinheid en Rust"), naar wat eeuwig is („Ik
gaf mijn liefde"), de behoefte aan kracht („Vleugel-
kleppen"), aan genade („Loutering"), aan redding
uit donkerheid („Zinnen", „Avondwind"), aan red-
ding van den dood („De Steen"), aan gemeenschap
met God (Christus en Johannes"), naar Wien ze
haar gansche leven vergeefs heeft gezocht („Loute-
ring"). Ik kan al deze plaatsen niet citeeren, maar
men leze de genoemde verzen en legge dan de ge-
gevens naast elkaar. Men zal dan duidelijk zien,
dat de grondtoon van dezen bundel is het zoeken
naar een verzekerdheid, die als mogelijk wordt
erkend, maar nog niet voor het eigen hart ge-
vonden werd.

Trouwens, van dat nog niet gevonden hebben
getuigen ook andere verzen dan de genoemde. Zoo
„Winterboomen", „Avondwoud", „Gelijk de bij",
„Hoogvlak", „Morgenbede", „Lentemorgen" en vele
andere.

Als een zeer sprekend voorbeeld citeer ik één
vers: „Stemmen":

Zoo 'k naai voor de arme een kleed: — „Geen

heil in goede werken!"

Louter ik de avondcoel met zuivre wierook-

walmen:

— „Hoe laat ge uw zondig hart door ijle damp

verkalmen?"

Strooi 'k bloemen op een graf: — „Wie zoekt

gij onder zerken?"

Blijf 'k voor apostel, Heiland of Maria talmen:

— „Bekoort uw zinnen 'tjidel beeldenspel

der kerken?"

Vraag ik, in ootmoed, God, mijn zwak geloof te

sterken

En buig ik biddend neer: — „Zoo buigt de

wind de halmen".

O zoemend spotrumoer der stemmen, die me

omkrielen,

Gelijk een vlinder, wentlend stof van wagen-

wielen!

— „Verheft ge u boven ons, in hoogmoed van
demonen?"

Geliefde, aanzie mijn deemoed! Laat voor U
mij knielen!

Leg 't zwijgen óp de stemmen, die mij foltrend
hoonen!

Laat me in de blanke sfeer van Uw genade
wonen!

En als op een ander, in zijn fijnheid zeer tref-
fend getuigenis wijs ik op de slotregels van het
gedicht „Goede Vrijdag":

'k Sla de oogen óp, maar waar ik ga of sta
Ik zie drie kruisen op den Golgotha!

Haar ziel kan zich dus niet concentreren op
den schuldverzoenenden Heiland alléén; naast hem,
aan beide zijden, ziet ze altijd weer de moordenaars,
die schuldbeladen daar hangen. En uit het pro-
bleem schuldbelading-schuldverzoening komt ze
niet uit!

Voor al komt dat nog niet tot een klaar besef
gekomen zijn uit in verschillende kerstdichten uit
dezen bundel. Die zijn meer Roomsche dan Pro-
testantsche. Er is (b.v. in „Wijding") een mystiek
peinzen op de kerstsymbolen, er is een accentueeren
van bijkomstigheden: sneeuw, hulst, kaarslicht,
witte leliën, er is een idyllische voorstelling van
het gebeuren in Bethlehems stal — maar van de
schamelheid, de groote genade die ligt in Christus'
zich tot het diepst willen vernederen, die gezien
moet worden zal men het Kerstevangelie in zijn
rijke betekenis verstaan, is weinig begrijpen. Het
wordt genoemd, zeker, maar nergens zoo, dat het
als kern van het gebeuren vooropstaat.

En eindelijk is er nog een ander punt, dat in
dit verband spreekt. Overal in den bundel is er de
vraag: geeft d'eeuwigheid mij eens mijn lieven
weer? Er is een verlangen naar den hemel, omdat
daar de hereeniging wacht met hen, die op aarde de
geliefden waren. Maar van de eigenlijke hemel-
vreugde: de zaligheid van het eeuwig met Christus
zijn en dag en nacht God dienen in verheerlijking,
wordt nergens gesproken.

Dat alles nu wijst op een nog niet tot volgroeing
gekomen proces. Er is nog allerlei voorstelling en
gevoelen, dat uit vroegere levensoriëntatie voort-
vloeit, er is nog veel, dat een niet zuiver begrijpen
verraadt en dat door loutering zal moeten weg-
vallen, wil het kiemende geloof in zijn echten glans
stralen.

Maar — en dat moet worden gezegd, zal men
uit dit artikel niet een verkeerde conclusie zich
vormen — met dat al is er toch in dezen bundel
dat duidelijk getuigenis, waarvan ik sprak aan het
begin. Er zijn overal glimpjes van levenslicht, tel-
kens weer treffen klanken van het christelijk levens-
lied, er is het klare bewijs dat hier zich uit een
oprecht zoekende ziel, die zich hoe langer hoe
meer tot Christus wendt.

Deze groote en tot dankbaarheid stemmende be-
teekenis van „Avonddauw" hoop ik dan in het ver-
volgstuk te kunnen aantoonen.

U. T.

UIT DE HISTORIE

Uit de Geschiedenis der Vrije Universiteit.

1. Een Nagel aan de heilige Plaats.

De Heraut van 31 October 1880, het Feest-
nummer bij de stichting der Vrije Universiteit, be-
vatte een hoofdartikel van Dr Kuypers hand, dat
nog waard is gelezen te worden.

Na de bekende dichtregels: „O volk van God, dat
zonkt in smaad", enz. en het opschrift „Soli Deo
Gloria", kwamen als motto's de teksten Psalm 107
vs 4—8 en 1 Cor. 1 vs 25—29; en dan vervolgt
Dr Kuypers aldus:

Er is in de jongst verloopene week door het
volk van God in deze landen gevoeld en bekend,
dat de Heere goedertieren is!

Hem zij de dank, Hem de aanbiddensse toe-
gebracht!

Want al beliefde het den Machtige Jacobs, óók
bij de stichting dezer hoogere School, belijders als
instrumenten te gebruiken, Gods echte volk houdt
zich bij die instrumenten niet op, maar klimt door
tot den Schenker en Bewerker, den Bezieler en
Ingever, om te weten, en er in te jubelen, dat het
door Hem is rijk gemaakt.

Diep, zeer diep, heeft vooral de kern van dat
volk geleiden. Het is geploegd op den rug. Het is
vertreden onder smaad. Het is door schoonpraters
in den hoek gedrongen, en door spotters bespet
met venijn.

Wat anderen voorbijvloog, dat was hun één pijl
door de lever.

Hun trok het bloed; het bloed der ziele; dat ze
de versmadings van 's Heeren heiligen Naam als
de heffe van den alsem, in de bitterheid hunner
eigen ziel, hebben uitgedronken.

Zij konden niet meejubelen, als anderen die de
breuke Zions op het lichtst genazen, reeds lofzongen
van geweken gevaar.

Hun oog drong door tot den ontzettenden achter-
grond der dingen, waar Satan; zij het ook voor
de einduitkomst doelloos; nog nooit afliet in te ren-
nen tegen de heiligheden Gods.

De doodelijke stooten der worstelingen in het
rijk der geesten hebben nagedreund in de angstige
beving van hun eigen hart.

Het is niet uit te meten noch uit te spreken,
wat in de verborgen schuilhoeken der ziel nu deze
halve eeuw lang doorworsteld is aan smaad en
smart.

Aan smarte bovenal, omdat God den Heere, ook
in dien smaad, te belijden als een God die naar
recht doet, de overtuigende inspraak der
conscientie was.

Neen, we leden niet als de heiligen, enkel om
des Heeren Naam.

Maar zonde, maar ontrouw, maar liefdebreuk en
diepverborgen afval werd onder dat over ons komen
van de Philistijnen aan het zwervenslieve Israël
thuis gezocht.

Het werd bekend dat er een oordeel over
Gods huis ging. Dat het oordeel van dat huis
began.

En dat vernederde.

Dat verleerde den hoogen waan des roemens,
en het ijlen van dat valsche gebed, dat wel een
wonder uit den hemel wilde, om zonder zielsver-
brijzeling en zonder inspanning van alle zielskracht,
weer uit dien smaad met de kerke Gods te komen
tot een staat van eer en luister!

Zoo zocht men weer de diepe wegen.

Walgende van dit zeer lichte brood, ging men
weer vragen naar de vaste spijs waar spieren van
aan de ziel komen.

Uit de valsche-geestelijke rust, die zich zelf be-
haagde in een opgewreven vernis van keuvelende
vroomheid, joeg de wind des Geestes weer op;
weer uit; naar buiten; door de doornen en de
distelen heen.

Zoo kwam men in de woestijn. Men werd ont-
ledigd. De nood benarde en neep. Men voelde zich
klein gemaakt en vernederd.

Toen riepen ze tot den Heere in de angsten, die
ze hadden, en Hij zond een geest uit van veroot-
moediging, en toen er nederigheid door nederheid
kwam, daalde er genade uit den Hoogen neer.

En zie, toen schoot er een vezel uit den zaad-
korrel, en die vezel zoog sappen op, en de kiem
sproot uit, en er kwam weer een opleven, een nagel
aan de heilige plaats door Zijn groote ontformingen.

Dát is de zin, dát de betekenis van wat 's Heeren
volk de week die verliep, bij het openen der „Vrije
Gereformeerde School van hooger onderwijs" ge-
voeld; waaronder dat volk zich zelf verootmoedigd;
waarvoor het den trouwen Onfermer gedankt heeft.

Och, dat nu alle hoogheid geweerd bleve!

Dat het gegeven pand door ons volk met vrij-
willigheid wierde gesteund!

Niet enkel voor ons kleine landje, maar voor
alle Gereformeerde kerken kan deze Stichting een
gunste Gods worden.

Bid dan, o mijn volk, bid, om mannen vol van
kracht en des Heiligen Geestes, die staan kunnen
in deze Voorhoven van de Wetenschappen des
Heeren.

Laat er een roepen zijn al den dag en al den
nacht, óm vrede; vrede ook in de wereld der ge-
dachten; voor het Jeruzalem Gods.

En is, ter gedachtenisse aan zoo heuglijke gebeur-
tenis, in dit gedenkblad saamgevat wat deze Stich-
ting voorafging, weervoer eer ze optrad en bij
haar optreden verzellen mocht; trekke dit geen
onzer te sterk naar wat menschen deden, maar
blijve en voor bouwmeesters en voor wie den bouw
kwamen aanstaren, de diepste zielstoon ook te
midden van het heiligst enthousiasme: God alleen
zij de eer!

2. Receptie bij den heer Hovy.

Na afloop van den Dankstond in de Schotsche
Zendingskerk, waarmee aan den avond van 20
October de Inwijding van de Vrije Universiteit be-
stoten werd, spoedden zich velen naar de woning
van den President-Directeur der Vrije Universiteit,
den heer W. Hovy, die met de hem eigene gast-
vrijheid tal van uitnodigingen had verzonden, om
het verdere deel van dien avond ten zijnent door
te brengen. Zeer aangenaam was het samenzijn als
gasten van den man, wiens naam voor twee jaar
zoo herhaaldelijk werd genoemd, toen deze op de
lijst van het Volkspetitionnement bovenaan stond
geschreven; die zoo krachtig ook aan het tot stand
komen der Vrije Universiteit had medegewerkt;
wien het in 's Heeren kracht had mogen gelukken
der bloeiende Azijnmakerij en Bierbrouwerij „De
Gekroonde Valk", aan wier hoofd hij stond, een
Christelijken stempel op te drukken; en die door
zijn offervaardigheid, waar het de bevordering
van Christelijke belangen betrof, ook door het mede-
oprichten van „De Standaard" reeds zoo menig
voor de in hem geschonken gaven den Heere had
doen danken.

De ruime vertrekken en de smaakvol met planten
versierde, breede corridor van dezen vriendelijken